

What Is, the Components and Ways to Cultivate the Virtue of Mental Perseverance

Sadegh Mirahmadi

Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Shahrekord University, Shahrekord, Iran. Email: mirahmadi@sku.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 28 March 2026
Received in revised form 01 August 2026
Accepted 02 September 2026
Available online 23 September 2026

Keywords:

Human,
Intellectual Virtue,
Mental Perseverance,
Responsibility,
Cultivation

ABSTRACT

Objective: The intellectual virtue of mental perseverance plays a highly significant role in many human endeavors aimed at attaining knowledge and accurate information. Research concerning the nature, benefits, components, and methods of cultivating mental perseverance in oneself and other members of society has recently commenced among virtue epistemologists. The primary objective of this study is to offer strategies for cultivating the virtue of mental perseverance. To achieve this objective, an indepth analysis of this intellectual virtue is first presented, followed by strategies for its cultivation.

Method: In this article, data were collected through documentary (library based) means, and employing a descriptive research method, the literature in the field of virtue epistemology concerning mental perseverance was reviewed, and the principal components of this virtue and the methods of its cultivation were discussed and examined.

Results: Mental perseverance is a highly excellent personality trait in human beings, distinct from natural talents and skills, possessing important components such as motivation, resistance against intellectual obstacles, and beliefs, which can be cultivated in oneself and others through practice and exercise. The path to attaining knowledge and learning is one that frequently encounters numerous obstacles.

Conclusion: The intellectual virtue of mental perseverance plays a significant role in overcoming intellectual obstacles in order to attain knowledge and accurate understanding; therefore, it is necessary that some of the educational efforts of professors and teachers be devoted to assisting students in cultivating and nurturing this intellectual virtue.

Cite this article: Mirahmadi, S. (2026). What Is, the Components and Ways to Cultivate the Virtue of Mental Perseverance. *New Research in Islamic Humanities Studies*, 5 (11), 1-17. <https://doi.org/10.22034/api.2025.2055513.1225>

© Author retain the copyright and full publishing rights.

DOI: <https://doi.org/10.22034/api.2025.2055513.1225>

Publisher: Lorestan University.

Introduction

In many human endeavors, the intellectual virtue of mental perseverance plays a significant role in the attainment of truth. Mental perseverance is a virtue that manifests itself across a range of cognitive activities. This virtue, which constitutes the golden mean between the extreme of excessive stubbornness and the deficiency of willpower, is a character trait that disposes a person to pursue intellectual projects for understanding knowable matters with serious effort and proper motivation.

This article examines the nature of mental perseverance and the methods of its cultivation. In order to have a precise interpretation and assessment of this virtue, it is necessary to know what the virtue of mental perseverance is and why one ought to be characterized by it. What motivations, if any, are required for mental perseverance? In other words, does mental perseverance require particular motivations? What are the cognitive characteristics of mental perseverance? For instance, what exactly must we do in order to be cognitively characterized by this virtue? How can this virtue be cultivated? How can a person who does not possess mental perseverance, or possesses it only minimally, and wishes to cultivate this virtue within themselves, transition from their current deficient state to a state of mental perseverance at a broader level? The primary objective of this article is to offer strategies for answering these questions.

Research Questions

In this article, data were collected through documentary (library based) means, and employing a descriptive research method, the literature in the field of virtue epistemology concerning mental perseverance was reviewed, and the principal components of this virtue and the methods of its cultivation were discussed and examined.

Method

In the present paper, by utilizing an analytical (cause and effect) technique and a multilateral approach to literary, historical, and legal concepts, we attempt to explore the relation between power and language in the constitutional age and find political thinking in prose literature in the constitutional age by reviewing media and texts.

Results

Mental perseverance is a highly excellent personality trait in human beings, distinct from natural talents and skills, possessing important components such as motivation, resistance against intellectual obstacles, and beliefs, which can be cultivated in oneself and others through practice and exercise. The path to attaining knowledge and learning is one that frequently encounters numerous obstacles.

Conclusion

As with most philosophical subjects, when one engages in deep reflection on mental perseverance, everything becomes complex particularly if the intended reflection concerns the cultivation of the intellectual virtue of mental perseverance. Undoubtedly, mental perseverance is a difficult character trait which, although its acquisition requires certain skills and innate characteristics, is nevertheless cultivable and teachable; and familiarizing students with this intellectual virtue can contribute to instilling a degree of mental perseverance and ultimately play a significant role in the attainment of truths. By cultivating this virtue in human beings, their motivation for learning can be elevated such that, when they encounter difficult material or complex intellectual obstacles whose comprehension proves arduous for them, they do not abandon their effort. This virtue, which manifests itself in the gathering of knowledge and information, in the retention of knowable matters, and in the presentation of information concerning knowable matters, is learnable through the following methods: (a) instruction; (b) emulation of role models; (c) introduction of the vices opposed to this virtue; (d) weekly assignments; (e) growth mindset; (f) practice and effort; and (g) questioning. It must, of course, be borne in mind that these strategies are hypotheses that specialists working in the field of educational psychology may subject to empirical testing, although every human being can likewise test these strategies in their own ordinary and everyday life.

Author Contributions

The author contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

Thanks and appreciation have not been expressed.

Ethical Considerations

The author strictly adhered to the highest standards of research integrity. The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and any other form of scientific misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or notforprofit sectors.

Conflict of Interest

The author declare no conflict of interest.

چیستی، مولفه‌ها و راه‌های پرورش فضیلت پشتکار ذهنی

صادق میراحمدی

استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران. رایانامه: mirahmadi@sku.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی،	هدف: فضیلت فکری پشتکار ذهنی، در بسیاری از تلاش‌های انسانی نقش بسیار مهمی در دستیابی به معرفت و اطلاعات صحیح دارد. پژوهش‌ها درباره چیستی، مزایا، مؤلفه‌ها و راه‌های پرورش پشتکار ذهنی در خود و سایر افراد جامعه، اخیراً در بین معرفت‌شناسان فضیلت آغاز شده است. هدف اصلی این پژوهش ارائه راهکارهایی برای پرورش فضیلت پشتکار ذهنی است. برای دستیابی به این هدف، نخست تحلیل عمیقی از این فضیلت فکری ارائه و سپس راهکارهایی برای پرورش آن بیان شده است.
تاریخچه مقاله: تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۰۸ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۵/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۶/۱۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱	روش پژوهش: در این مقاله اطلاعات به صورت اسنادی (کتابخانه‌ای) گردآوری شده و با شیوه پژوهش توصیفی، به مرور متون حوزه معرفت‌شناسی فضیلت درباره پشتکار ذهنی پرداخته و مؤلفه‌های اصلی این فضیلت و راه‌های پرورش آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.
کلیدواژه‌ها: انسان، فضیلت فکری، پشتکار ذهنی، مسئولیت‌گرایی، پرورش	یافته‌ها: پشتکار ذهنی، یک ویژگی شخصیتی بسیار عالی در انسان است که متمایز از استعدادها و طبیعی و مهارت‌ها است و دارای مؤلفه‌های مهمی همچون انگیزه، مقاومت در برابر موانع فکری و باورها است که با تمرین و ممارست می‌توان آن را در خود و دیگران پرورش داد. مسیر دستیابی به علم و دانش مسیری است که اغلب با موانع بسیاری مواجه است.
	نتیجه‌گیری: فضیلت فکری پشتکار ذهنی نقش مهمی در غلبه بر موانع فکری جهت دستیابی به علم و معرفت صحیح دارد، بنابراین لازم است برخی از تلاش‌های آموزشی اساتید و معلمان صرف کمک کردن به دانشجویان و دانش‌آموزان جهت پرورش این فضیلت فکری شود.

استناد: میراحمدی، صادق. (۱۴۰۵). چیستی، مولفه‌ها و راه‌های پرورش فضیلت پشتکار ذهنی. *پژوهش‌های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی*، (۱۱)، ۵-۱۷.

<https://doi.org/10.22034/api.2025.2055513.1225>

DOI: <https://doi.org/10.22034/api.2025.2055513.1225>

© نویسنده.

ناشر: دانشگاه لرستان.

مقدمه

در بسیاری از تلاش های انسانی، فضیلت فکری پشتکار ذهنی^۱ نقش مهمی برای دستیابی به حقیقت دارد. پشتکار ذهنی فضیلتی است که در گستره ای از فعالیتهای شناختی خودش را نشان می دهد. این فضیلت که حد وسط بین حد افراطی سرسختی زیاد و حد تفریطی بی ارادگی است، ویژگی منشی است که انسان را مایل می کند با تلاش جدی و انگیزه صحیح طرح های فکری را برای فهم مسائل دانستنی پی گیری نماید.

این مقاله چیستی و راه های پرورش پشتکار ذهنی را بررسی می کند. برای اینکه تفسیر و ارزیابی دقیقی از این فضیلت داشته باشیم لازم است بدانیم فضیلت پشتکار ذهنی چیست و چرا باید متصف به این فضیلت بود؟ چه انگیزه هایی، در صورت وجود، برای پشتکار ذهنی مورد نیاز است؟ به عبارت دیگر آیا پشتکار ذهنی به انگیزه های خاصی نیاز دارد؟ ویژگی های شناختی پشتکار ذهنی چیست؟ به عنوان مثال، دقیقاً چه کاری باید انجام دهیم تا از نظر شناختی به این فضیلت متصف شویم؟ چگونه می توان این فضیلت را پرورش داد؟ انسانی که از پشتکار ذهنی برخوردار نیست یا بهره اندکی از این فضیلت دارد و می خواهد این فضیلت را در خود پرورش دهد چگونه می تواند از حالت نقص فعلی به یک حالت پشتکار ذهنی در سطح وسیعتر منتقل شود؟ هدف اصلی این مقاله ارائه راهکارهایی برای پاسخ به این پرسش ها است.

روش پژوهش

در این مقاله اطلاعات به صورت کتابخانه ای (اسنادی) گردآوری و از نظر ماهیت تحقیق، به روش توصیفی تحلیلی مورد بررسی قرار گرفت. هدف این پژوهش، تحلیل مفهومی فضیلت فکری پشتکار ذهنی و ارائه راهکارهایی برای پرورش آن است. بدین منظور ابتدا با روش کتابخانه ای با بررسی منابع و متون علمی داخلی و خارجی، به فیش برداری از ادبیات معرفت شناسی فضیلت درباره فضیلت پشتکار ذهنی پرداخته، سپس با استفاده از روش تحلیل محتوا، مولفه های این فضیلت مورد ارزیابی قرار گرفته و راهای هفتگانه ای برای پرورش آن مطرح شده است.

پیشینه پژوهش

هر چند بحث درباره پشتکار ذهنی دارای سابقه ای کهن است اما در دهه های اخیر است که معرفت شناسان فضیلت رویکرد جدیدی به این مفهوم داشته و در امر آموزش، توجه ویژه ای به این فضیلت دارند. باتلی^۲ در مقاله پشتکار ذهنی (۲۰۱۷) نخستین معرفت شناس فضیلت معاصر است که به صورت مستقل به بحث درباره این فضیلت پرداخته است. در مجموعه مقالاتی که در کتاب دست نوشته های معرفت شناسی فضیلت راتلج توسط باتلی (۲۰۱۹) ویراستاری شده، مقاله ای از کینگ^۳ با عنوان پشتکار ذهنی به چاپ رسیده است. همچنین کینگ در کتاب ذهن برتر (۲۰۲۱) سعی کرده با ادبیاتی روان و مثال های فراوان به توضیح فضیلت های فکری پردازد و بخشی از کتاب را به پشتکار ذهنی اختصاص داده است. از آنجا که پژوهش ها در زبان انگلیسی درباره پشتکار ذهنی در آغاز راه است و تا آنجایی که نگارنده بررسی کرده، هیچ پژوهش مستقلی درباره پرورش این فضیلت به زبان انگلیسی و فارسی نگاشته نشده است این پژوهش می تواند ضمن آشکار نمودن زوایای این بحث در آموزش عالی، آموزش و پرورش و حوزه های علمیه به عنوان متولیان امر آموزش، کاربرد موثری دارد. هدف این مقاله ارائه راهکارهایی برای پرورش پشتکار ذهنی است و منابع اطلاعاتی ما دیدگاه مسئولیت گرایی فضیلت معاصر است، بدین منظور پس از بیان ضرورت پرورش پشتکار ذهنی، به صورت مختصر به بیان دیدگاه مسئولیت گرایی پرداخته و سپس به بیان چیستی فضیلت پشتکار ذهنی و ارائه راهکارهای برای پرورش و پرورش آن می پردازیم.

1. Intellectual Perseverance
2. Heather Battaly
3. Nathan King

ضرورت پرورش پشتکار ذهنی

برای آنکه به اهمیت و ضرورت پرداختن به بحث پشتکار ذهنی پی ببریم لازم است به نکات زیر توجه کنیم:

الف: انسانی که از پشتکار ذهنی بی بهره است چه چیزهایی را یاد می گیرد؟ پاسخ امور بسیار اندک. در مقابل، هر چه انسان از پشتکار ذهنی، بهره بیشتری داشته باشد، موقعیت بهتری برای یادگیری دارد. یکی از مزایای شخصی که از پشتکار ذهنی برخوردار است اینکه به لحاظ فکری می داند و می پذیرد که فهم برخی مطالب دشوار است و نیازمند غلبه بر موانع و مشکلات ذهنی است. پذیرفتن این دیدگاه به طالبان معرفت این امکان را می دهد که تا حد امکان تلاش کنند تخصص های لازم را به دست آورند. با نهادینه کردن اهمیت پشتکار ذهنی، طالبان معرفت حداقل می توانند تصدیق کنند که هنوز به صورت دقیق درک نکرده اند که چرا ذهن خود را باید درگیر موضوع خاص کنند و در فهم آن موضوع خاص سخت نیازمند تلاش هستند. بنابراین آنها می توانند از این دیدگاه برای حفظ انگیزه یادگیری استفاده کنند و زمانی که فهم یک مطلب برای آنها ساده نبود، دست از تلاش بر ندارند.

ب: فضیلت پشتکار ذهنی خودش را در موارد زیر نشان می دهد: (۱) در جمع آوری دانش و مهارت ها (۲) در حفظ مسائل دانستنی و (۳) در ارائه اطلاعات درباره مسائل دانستنی (king, 2019). اموری که نقش اساسی در آموزش دارند. کینگ در توضیح این سه نکته می گوید انسانی که به دنبال علم و دانش است، به عنوان پیش نیاز برای یک سری بررسی ها و تحقیقات خاص، معمولاً به فضیلت پشتکار ذهنی نیاز دارد. همچون سایر اعمال و تمرین های پشتکار ذهنی موارد نوع (۱) شامل انواع مختلفی از موانع است. بعضی موانع برای فرد، موانع خارجی هستند. برای مثال، فردریک داگلاس^۱ بر برده داری، فقر و نژادپرستی غلبه کرد؛ موانع تحمیل شده خارجی که تحصیل رسمی را برای افراد سیاه پوست دوران او سخت کرده بود. در موارد متعدد، او تا آنجا پیش رفت که در ازای درس روخوانی، با بچه های محله نان معامله می کرد (Douglass, 1982). در مواردی دیگر، پشتکار ذهنی به عنوان عاملی در نظر گرفته می شود که برای مسائل شناختی بر موانع درونی غلبه می کند. چنین موانعی شامل عدم اعتماد به نفس، پریشانی، حواس پرتی، دلسردی و ناتوانی های ذهنی دیگر است. فرض کنید انسانی موفق شود، چه از طریق لطف محض و چه از طریق پشتکار ذهنی، به مسائل دانستنی دست یابد. چنین موفقیتی فضیلت پشتکار ذهنی را غیر ضروری نمی کند. در بسیاری از موارد، پشتکار ذهنی برای حفظ باور، دانش یا درک صحیح بعد از کسب آن نیز لازم است. این گونه اقدامات پشتکار ذهنی تحت عنوان نوع (۲) (یعنی حفظ مسائل دانستنی) در بالا قرار می گیرند. مسیحیان زاهد در قرون وسطی همزمان با دوری از فشارهای دنیای روزمره موجی از حمله ها، تعدادی صومعه تاسیس کردند. نوادگان افراد بی سواد، خواندن و کپی کردن کتاب را از کتاب مقدس گرفته تا شاهکارهای بزرگ یونانیان و رومیان، در این صومعه ها بر عهده گرفتند. وظیفه آنها را اینگونه در نظر بگیرید: رونویسی کتابها با دست. هنگامی که آنها نسخه های خود را نوشته اند، شروع به کپی کردن آنها برای دیگران کردند. اهمیت انتشار مسائل دانستنی در حال حاضر کم تر از حفظ و نگهداری آن نیست، از آن گذشته، این امر اغلب به پشتکار ذهنی نیاز دارد. این ها مواردی از نوع (۳) هستند (king, 2019).

قبل از آنکه به تحلیل چستی پشتکار ذهنی و مولفه های آن پردازیم لازم است توضیح مختصری درباره تقسیم بندی معروف بین نظریه پردازان فضیلت فکری به دو قسم مسئولیت گرایی و اعتمادگرایی ارائه کنیم تا جایگاه فضیلت فکری پشتکار ذهنی در منظومه معرفت شناسی فضیلت مشخص شود.

مسئولیت گرایی^۲ یا اعتماد گرایی^۳

برخی از معرفت شناسان برجسته معاصر از تلاش هایی که در فلسفه تحلیلی برای تعریف معرفت بر اساس مفاهیم وظیفه و باور صورت گرفته، انتقاد کرده و قوای ذهنی و فضیلت فکری را به عنوان شرط اصلی و محوری توجیه و شکل گیری

1. Douglass, F

2. Reliabilism

3. Responsibilism

باور معرفی کردند. با وجود این، تحلیل‌هایی که از قوای ذهنی و فضیلت فکری مطرح شد، بسیار متفاوت است؛ به گونه‌ای که سبب به وجود آمدن دو دیدگاه متفاوت در معرفت‌شناسی معاصر شده است؛ یکی اعتمادگرایی و دیگری مسئولیت‌گرایی. اعتمادگراها فضایی همچون حافظه قابل اعتماد، مهارت‌های منطقی، توانایی‌های ذاتی برای استدلال کردن و ... را فضیلت فکری می‌دانند؛ زیرا به صورت اعتماد پذیری باورهای صادق تولید می‌کنند (Sosa, 1991). آنها به رهبری ارنست سوسا^۱ و جان گرکو^۲، استدلال کرده اند که فضایل فکری قوای قابل اعتماد، استعدادها، توانایی‌ها یا قوای هستند که بخشی از استعدادهای طبیعی ما را تشکیل و شامل ادراک حسی، استقراء، استنتاج و حافظه هستند. از آنجایی که کارکرد فکری اولیه ما دستیابی به حقایق است، فضیلت‌های فکری هر چیزی است که ما را قادر به انجام آن می‌کند، چه طبیعی و چه اکتسابی. اصل این رویکرد با مقاله کلاسیک ارنست سوسا با عنوان کلک و قایق^۳ در سال ۱۹۸۰ آغاز می‌شود و کاملترین شکل خود را از طریق کارهای بعدی وی به دست می‌آورد (Sosa, 1991, 2007, 2009). جان گرکو نیز از این رویکرد دفاع می‌کند.

مسئولیت‌گرایی فضیلت منشأ پیچیده تری دارد. لورن کد^۴ (۱۹۸۷) و جیمز مونتمارکت^۵ (۱۹۹۳) کتاب‌های اولیه‌ای را منتشر کرد که منادی یک رویکرد جدید به معرفت‌شناسی بودند. اما آثار آن‌ها معمولاً خیلی جدی دیده نمی‌شد تا اینکه کتاب *فضائل ذهن* از لیندا زاگزیسکی^۶ (۱۹۹۶) به چاپ رسید. در تلقی مسئولیت‌گرایی بر ویژگی‌های رفتاری و منشی تأکید می‌شود و فضیلت فکری را ویژگی‌های منشی و رفتاری می‌دانند که باعث تعالی و کمال می‌شوند. فضیلت فکری همچون فضیلت اخلاقی از ویژگی‌ها و خصلت‌های اکتسابی‌ای هستند که هدف آن‌ها کسب معرفت است و عامل معرفتی مسئول معرفت خود است. برای مثال، از نظر زاگزیسکی فضیلت فکری زیر مجموعه فضیلت اخلاقی است و داشتن این فضیلت شرط لازم و کافی برای به دست آوردن معرفت است. وی استدلال می‌کند که معرفت، باوری است که از عمل فضیلت فکری ناشی می‌شود (Zagzebski, 1996).

مسئولیت‌گراها ویژگی‌های منشی همچون گشودگی ذهنی^۷، شجاعت فکری^۸، فروتنی فکری^۹، پشتکار ذهنی و را فضیلت فکری می‌دانند نه به دلیل آنکه باعث ایجاد باور صادق می‌شوند بلکه به این دلیل که باعث تعالی و کمال می‌شوند. آنها تحلیل‌های خود از فضیلت فکری را بر اساس تحلیل ارسطو از فضایل اخلاقی؛ یعنی فضایل فکری را به عنوان صفات شخصیتی اکتسابی تصور می‌کنند، که ما تا حدودی مسئول آن هستیم. در مباحث آموزش و پرورش لازم است با رویکرد مسئولیت‌گرایی به بحث فضیلت فکری بپردازیم چرا که علاقه‌های ما در اینجا صرفاً فلسفی نیستند بلکه تربیتی نیز هستند. سیگل^{۱۰} در این باره متذکر می‌شود که در بحث آموزش، نتایج به تنهایی کافی نیستند. اساتید از دانشجویان خود می‌خواهند نه تنها حقایق بلکه دلایل درست را نیز باور داشته باشند و از توجیهی که این دلایل ارائه می‌دهند، استقبال می‌کنند. آنها از دانشجویان می‌خواهند تنها به دنبال جواب درست نباشند بلکه جواب درست را باید از مسیر درست (روش‌ها و فرآیندهای مناسب) به دست آورند و میزان درستی آن را نیز درک کنند. به همین دلیل در امر آموزش فضایل فکری باید مسئولیت‌گرا باشیم (sigel, 2016). این امر درباره پشتکار ذهنی نیز صادق است. در واقع پشتکار ذهنی اهمیت و تاثیر خود را در نظریه‌های مسئولیت‌گرایانه نشان می‌دهد زیرا در این رویکرد است که اهمیت منش و انگیزش فاعل معرفت و آراستگی وی به فضایل فکری مورد توجه قرار می‌گیرند.

1. Ernest Sosa
2. John Greco
3. The Raft and the Pyramid
4. loren Code
5. James Montmarquet
6. Linda Zagzebski
7. Open-mindedness
8. Intellectual Courage
9. Intellectual Humility
10. Harvey siegel

چیستی پشتکار ذهنی

اکنون به تحلیل مفهومی فضیلت پشتکار ذهنی می‌پردازیم. مفهومی مسئولیت‌گرایانه که بر انگیزه‌ها، باورها، احساسات و در نتیجه رفتار عامل تمرکز دارد. هر چند اغلب مسئولیت‌گراها پشتکار ذهنی را در ذیل فضایل فکری قرار داده اند اما تنها باتلی و کینگ به صورت جدی به بحث درباره این فضیلت پرداخته اند. باتلی استدلال می‌کند که پشتکار ذهنی عبارت است از تمایل برای غلبه بر موانع است تا اعمال فکری را در جهت اهداف فکری انجام و پی گیری نماید (Battaly, 2017). کینگ در تعریف این فضیلت می‌گوید: انسان (آ) دارای ویژگی پشتکار ذهنی قابل ستایش^۱ است، تنها در صورتی که وی (آ) میل داشته باشد تلاش فکری خودش را برای مدتی مناسب، با تلاشی جدی، افکار و احساساتی مناسب، و با انگیزه ای بالا به منظور کسب موارد دانستنی ادامه دهد، علی‌رغم آگاهی از موانع برای تحصیل فرد (آ)، وی می‌تواند این موارد را حفظ کند یا گسترش داد (king, 258). این تعریف که مورد قبول نگارنده این مقاله نیز هست، پشتکار ذهنی را به عنوان برتری منش فکری به صورت گسترده توضیح می‌دهد. پشتکار ذهنی یکی از فضیلت‌های منشی است، که متمایز از قوای ذهنی، استعداد های طبیعی و مهارت ها است. زیرا مهارت ها و استعدادها طبیعی فطری هستند.

انسان به هنگام تولد دارای استعدادها و توانایی هایی همچون دیدن، حافظه و شنیدن است و این امور جزء ویژگی های منشی فرد محسوب نمی شوند در حالی که ویژگی های منشی، اکتسابی هستند. به عبارت دیگر فضایل فکری پرورش یافته شخصیت و منش ما هستند. قوای ذهنی شناختی از یک جهت غیرشخصی هستند درحالی که فضایل فکری این گونه نیستند. فضایل فکری به صورت منطقی با «ارزش شخص» دارنده آنها به عنوان شخص ارتباط دارند (baehr, 2011). مهارت ها تنها قابلیت هستند (Foot, 1978) و کاربرد آنها لازم نیست اما فضیلت، اگر در موقع مناسب به کار گرفته نشود، اصلا وجود ندارد (milaender, 1984) بنابراین شخص می تواند مهارت هاکی یا سخن گفتن به زبان فرانسه را داشته باشد اما بنا به دلایل خودش، ترجیح دهد که علی رغم اقتضای موقعیت، آن را به کار نبرد. اما اگر پشتکار ذهنی در موقع مناسب به کار گرفته نشود اصلا وجود ندارد.

در مقابل، ویژگی‌های شخصیتی، ترکیبی از تفکر و یا احساس و یا انگیزه و یا عمل هستند که ارزیابی‌های هنجاری افراد را به صورت ذکر شده پایه‌گذاری می‌کنند. ویژگی های شخصیتی یک فرد، بیانگر باورها یا خواسته ها یا احساسات یا انگیزه‌های اصلی اوست و به منظور پیش بینی و توضیح اینکه چگونه در یک وضعیت خاص عمل خواهد کرد، بکار می‌رود (king, 2019). بنابراین فضیلت فکری پشتکار ذهنی یک قوه، مهارت یا استعداد نیست. بلکه یک ویژگی شخصیتی فکری برجسته است.

مولفه های پشتکار ذهنی

فضیلت دارای دو مولفه مهم است: ۱) مولفه انگیزشی ۲) مولفه قابلیت اعتماد در دستیابی به هدف آن انگیزه (Zagzebski, 1996). انگیزه ها نیروی در درون فرد است که آغاز کننده و جهت دهنده به عمل وی است. انگیزه ها علاوه بر آنکه فعال و دارای جهت هستند گرایش دارند که پایدار نیز باشند. داشتن انگیزه فضیلت مندانه باعث می شود که فاعل بخواهد به نحو موثری عمل کند، این امر هم نتایج کلی دارد و هم نتایج خاص. نتایج کلی شامل میل برای دستیابی به معرفت مناسب در عرصه زندگی است که بر روی فضایل تأکید دارد و مهارت هایی که با کارایی فضایل در این ساحت زندگی ارتباط دارد را گسترش می دهد. نتایج خاص نیز شامل میل برای به کشف ارتباط وقایع غیر اخلاقی مربوط درباره شرایط خاص مواجهه شدن به وسیله فاعل است که بر اساس آن، عمل کردن بر اساس انگیزه فضیلت مندانه ممکن است برای وی ضروری باشد (Ibid.132-133).

۱. منظور از پشتکار ذهنی قابل ستایش همان فضیلت فکری پشتکار ذهنی است.

انگیزه برای به دست آوردن معرفت درباره یک نوع خاص و عمل کردن در یک روش خاص به نحو قابل اعتمادی منجر به موفقیت نمی شود، هرچند به صورت قابل اعتمادی فاعل را راهنمایی می کند تا آن اندازه که در توانش است موفق باشد. ارتباط بین انگیزه و موفقیت ممکن است از یک فضیلت به فضیلت دیگر متفاوت باشد. به عنوان مثال، انگیزه برای اینکه ثابت قدم باشی ممکن است به صورت قابل اعتمادی منجر به موفقیت شود، هرچند به نحو قابل اعتمادی فاعل را هدایت می کند تا به صورت پایدار عمل کند؛ داشتن این انگیزه که با دیگران به صورت منصفانه رفتار کنیم، ممکن است به نحو قابل اعتمادی باعث شود به صورت منصفانه عمل کنیم. اگر این چنین باشد، برخی از فضایل از قبل دارای اجزاء قابل اعتماد ضعیف تری هستند که مبتنی بر ماهیت فضیلت است که تنها به وسیله جزء انگیزشی فراهم شده بود؛ اما قابل تردید است که این سخن درباره همه فضایل صادق باشد. بنابراین ویژگی موفقیت فضیلت یک مؤلفه ای است که متمایز از جزء انگیزه است. دارای فضیلت بودن نیازمند به یک موفقیت قابل اعتماد در رسیدن به غایتهای جزء انگیزشی فضیلت است. مثلاً دلسوز بودن یک برتری اکتسابی است که تمایل عاطفی ویژه ای را در بر می گیرد تا در بعضی از مواقع به ویژه در زمانهایی که با انسانهایی مواجه می شویم که رنج و مصیبتی بر آنها وارد شده است، احساس دلسوزی کنیم. این فضیلت به صورت قابل اعتمادی در به وجود آوردن اهداف اعمالی که برانگیزاننده دلسوزی هستند (به طور خاص کم کردن رنج و مصیبتی که با آن مواجه هستیم) موفق است (Zagzebski, 2009).

اکنون با در نظر گرفتن انگیزه ای که در پشت پشتکار ذهنی نهفته است، بحث خودمان را درباره این فضیلت پی گیری کنیم. مولفه انگیزه مهمترین مولفه فضیلت است (Zagzebski, 2004). داشتن انگیزه درست شرط ضروری برای داشتن فضیلت فکری است (Fairweather, 2001). ساده ترین راه برای توصیف مولفه انگیزه در فضایل فکری عبارت است از اینکه بگوییم همه آنها مبتنی بر انگیزه برای معرفت هستند. (Zagzebski, 1996). در حالی که تمایلات رفتاری، تفکر و یا احساسات، فضایل فکری را از هم متمایز می کنند، تمایلات انگیزشی چنین فضایی را متحد می کنند. انسان دارای فضیلت فکری از جمله انسان دارای فضیلت پشتکار ذهنی می خواهد باورهای واقعی، باورهای منطقی و نمونه هایی از دانش و فهم را کسب و یا حفظ و یا منتشر کند. متفکر فاضل همچنین می خواهد از دام های معرفتی مانند باور نادرست، باور غیرمنطقی، سردرگمی و جهل، اجتناب نماید. علاوه بر این، چنین عاملی بی انگیزه نخواهد بود. به عنوان مثال، او به موارد دانستنی که صرفاً یا عمدتاً به عنوان وسیله ای برای رسیدن به هدفی مانند ثروت، شهرت یا درجه خوب باشد، تمایلی نخواهد داشت (king, 2019).

انگیزه های عقلانی فضیلت، فاعل را به این سمت هدایت می کند که از فرآیندهایی که باور وی را شکل می دهند بر اساس روش های یقینی پیروی کند. البته فضیلت چیزی بیش از انگیزه است. ما از بسیاری از انگیزه های فضایل انتظار داریم تا ما را به سوی موفقیت در رسیدن به اهداف این انگیزه ها راهنمایی کنند. ما کسی را که به صورت موفقیت آمیزی قابل اعتماد نباشد، را انسان فاضلی نمی دانیم. مولفه موفقیت اهمیت بسیاری در معرفت شناسی فضیلت دارد؛ زیرا معرفت حالتی است که فرد واقعاً در آن به صدق دست پیدا می کند. زاگزبسکی تأکید می کند که معرفت حالتی از تماس شناختی با واقعیت است که از عمل فضیلت عقلانی به وجود می آید (Zagzebski, 2000؛ 1999؛ 1996). فضیلت بودن یک عمل همراه با مفهوم موفقیت است.

بنابراین دومین مولفه فضیلت، موفقیت است که این امر در فضیلت پشتکار ذهنی خودش را در غلبه بر موانع و مشکلات ذهنی نمایان می کند. باتلی بر این باور است که فضیلت پشتکار ذهنی مستلزم آن است که انسان به صورت قابل اعتمادی باور کند که موانع و مشکلات ذهنی وجود دارند. کینگ در تکمیل سخنان باتلی خاطر نشان می کند برای اینکه چنین پشتکاری ستودنی باشد، موانع مربوط به آن، باید رسیدن فرد را به هدف فکری اش دشوار کنند. هیچگونه معیار متعارفی از موانع دشوار وجود ندارد. در واقع این موانع، به اندازه عوامل شناختی و شرایط آن ها متغیر هستند. مقاومت در برابر دشواری ها، تاحدودی دلیل اینکه چرا پشتکار ذهنی یک فضیلت است را توضیح می دهد. ما انسانهایی را تحسین می کنیم که علی رغم دشواری و دیگر سختی های مشابه، ادامه می دهند. ما آنها را به اندازه درجه سختی این مشکلات، تحسین می کنیم. ما انسان هایی که بدون هیچ دشواری ای صرفاً به وظیفه خود عمل می کنند را تحسین نمی کنیم. فردی می تواند با تنبلی به

کارش ادامه دهد، یا می تواند کاری را که خیلی ساده و راحت است، انجام دهد. اینگونه موارد نوعی پشتکار را نشان می دهند، اما نشان دهنده پشتکار ذهنی قابل ستایش نیستند؛ چون تلاش هایی از این نوع، خیلی هم عالی نیستند. دانش آموزی که روزها زمان می گذارد تا تکلیف ریاضی ای که می توانست در چند دقیقه کامل شود، انجام دهد، شایسته جایزه برای تلاشش نیست حتی شایسته جایزه برای مشارکتش در این کار هم نیست. بنابراین، پشتکار ذهنی و پشتکار ذهنی قابل ستایش به یک معنا نیستند مجموعه امور (یا افراد) مربوط به پشتکار ستودنی، زیرمجموعه مناسبی از امور (یا افراد) مربوط به پشتکار است (king, 2019).

چیزی که برای فردی دشوار است ممکن است برای فردی دیگر دشوار نباشد. حل کردن معادله دیفرانسیل و انتگرال ممکن است برای دانش آموزی دشوار باشد اما برای استادش دشوار نباشد. نوشتن نامه ای به زبان یونانی ممکن است برای یک ایرانی که زبان یونانی نمی داند دشوار باشد، اما برای یک شهروند آتن دشوار نباشد. این بدان معناست که آنچه به عنوان مانعی برای موفقیت فکری محسوب می شود و به این معنی است که آنچه که به عنوان پشتکار قابل ستایش مهم است. از فردی به فرد دیگر متفاوت خواهد بود. این امر ممکن است برای حداکثر میزان پشتکار ذهنی قابل ستایش محدود باشد، اما برای داشتن حداقل صلاحیت ها برای فضیلت بصورت قابل بحثی گسترده تر است. با این حال، در همه موارد، پشتکار ذهنی قابل ستایش مستلزم مقاومت در برابر موانعی است که کار را دشوار می کنند تا فرد به هدف خود برسد (king, 2019). اگر اظهارات فوق درست باشند، رفتار مشخصه پشتکار ذهنی، علیرغم موانع، در انجام وظایف عقلانی خود ادامه می یابد.

راه های پرورش پشتکار ذهنی

همچون همه موضوعات جالب فلسفی زمانی که انسان به تفکر عمیق درباره آموزش می پردازد، همه چیز به سرعت پیچیده می شود، به خصوص اگر منظور از آموزش، آموزش رسمی باشد. اینکه هدف از آموزش رسمی چیست، و این آموزش ها به دنبال حقوق چه کسانی هستند و منافع چه کسانی را تامین می کنند و شمار دیگری از این مسائل (Riggs, 2016). یکی از اهداف اصلی آموزش، پرورش و تقویت ویژگی های منشی (فضایل) در دانش آموزان و دانشجویان است. این امر مستلزم این است که روش های آموزشی باید به دانش آموزان و دانشجویان کمک کنند تا فضایل را در خود تقویت و پرورش دهند (Pritchard, 2020).

کوتزه^۱ بر این باور است که آموزش باید از منش فکری خوب به دست آید (Kotze, 2014). ادعایی که مورد قبول نویسنده این مقاله نیز هست. مسئله و پرسش اصلی این مقاله عبارت است از اینکه پشتکار فکری چیست و چگونه می توان به انسانی که از نظر پشتکار ذهنی دارای نقص و کمبود هست این فضیلت را آموزش داد. در بخش قبل سعی کردیم تبیین دقیقی از چپستی پشتکار ذهنی ارائه کنیم.

در این بخش راهکارهای هفت گانه ای برای پرورش این فضیلت ارائه می کنیم. راهکار آموزش نخستین شرط لازم و مقدمه پرورش پشتکار ذهنی در کلاس درس است. برای پرورش پشتکار ذهنی لازم است نخست تصور صحیحی از این مفهوم در ذهن یادگیرنده ایجاد شود و اهمیت اکتساب آن آشکار شود و در وی شوق اکتساب این فضیلت به وجود آید. این راهکار در طول راهکارهای شش گانه دیگری است که برای پرورش این فضیلت مطرح می شود و راهکارهای ششگانه دیگر در عرض یکدیگر هستند.

نکته ای که لازم است به آن توجه داشته باشیم عبارت است از اینکه نگارنده با بررسی آراء نظریه پردازان فضیلت، هفت راهکار مهم را برای پرورش این فضیلت مناسب ارزیابی کرده اند. این راهکارهای به شیوه های و زبانهای گوناگونی در ادبیات اخلاق فضیلت و معرفت شناسی فضیلت مطرح شد اند اما در حقیقت به دنبال پرورش این فضایل در انسانها هستند.

1. ben Kotzee

فضیلت پشتکار ذهنی دارای ارزش ذاتی است و نقش مهمی در به دست آوردن معرفت ایفا می کند. در اینجا روشهایی را بیان می کنیم که پشتکار ذهنی در آنها خود را نشان می دهد. البته اکتساب این فضیلت کار دشواری است که نیازمند آموزش دقیق، انگیزه های پایدار و الگوهای ثابت است که به تدریج و در طول زمان به دست می آید.

آموزش

نخستین راهکار برای پرورش پشتکار ذهنی، آموزش است. این سخن که از طریق آموزش می توان فضیلت فکری را پرورش داد، سخن جدیدی نیست. سابقه این مبحث به یونان باستان بر می گردد و آنچه جدید است کاربرد این دیدگاه در مورد پشتکار ذهنی در کلاس درس است. ارسطو در اخلاق نیکوماخوس بر این باور است که فضایل فکری ویژگی هایی هستند که می توان آنها را آموخت و متفاوت از فضایل اخلاقی هستند که از طریق عادت به دست می آیند (NE II ۱/۱۱۰۳a۱۴۲۰). همه ما نیازمند آموزش فضایل فکری هستیم و به خودی خود این فضایل در ما رشد نمی یابند.

یک روش مهم برای آموزش و پرورش فضیلت پشتکار ذهنی این است که به صورت مستقیم مفهوم فضیلت پشتکار ذهنی آموزش داده شود. آموزش فضیلت فکری پشتکار ذهنی می تواند به ما یک چهارچوب مفهومی یا واژگانی بدهد که در جمع آوری، حفظ و انتشار اطلاعات بهتر عمل کنیم. درواقع باید فضیلت پشتکار ذهنی بخشی از جعبه ابزار ذهنی ما باشد. ما باید شرحی از فضیلت پشتکار ذهنی ارائه دهیم تا به ما این بینش را دهد که چگونه می توانیم یاد بگیریم این فضیلت را در خود رشد دهیم. اگر بخواهیم از این فضیلت بهره ببریم باید نخست بفهمیم که این فضیلت و رذایل مقابل آن چیست تا در موقعیت های که با آنها مواجهه می شویم آنها را تشخیص دهیم. در این تکنیک هدف از آموزش مفهوم پشتکار ذهنی، پرورش چیستی پشتکار ذهنی بوده که درنهایت منجر به القای احساس پیشرفت در دانشجویان میشود. در این روش مفهوم پشتکار ذهنی توضیح داده می شود و با عامل های مخالف خود یعنی رذایل فکری مقایسه میشوند. همچنین مقالات و متون مرتبط، در کلاس ها ارائه شده و درنهایت همه این موارد به بحث و ارزیابی گذاشته میشوند. خروجی حاصله بدین قرار است که از دانشجویان انتظار میرود که خودشان بتوانند به بحث و توضیح درباره تعریف پشتکار ذهنی بپردازند، مشخصه ها و ویژگی های کلیدی آن را مشخص کنند و درنهایت هم توانایی مقایسه فضایل و رذایل فکری با یکدیگر را داشته باشند. بنابراین اگر کسی این کار را انجام دهد یک گام مهمی در جهت اکتساب این فضیلت فکری برداشته است.

شبیه شدن به الگوها

اگر مطالعه مان را درباره پشتکار ذهنی قابل ستایش با درنظر گرفتن حکایت افرادی که عمل شان این ویژگی را به نمایش می گذارد شروع کنیم، به پرورش این فضیلت کمک می کند امری که توسط افلاطون و ارسطو درباره فضایل اخلاقی بیان شده و معرفت شناسان فضیلت معاصر همچون زاگزیسکی آن را درباره فضایل فکری به کار بردند. زاگزیسکی معتقد است که مراحل پرورش فضایل فکری دقیقاً متناظر با مراحل پرورش فضایل اخلاقی است که به وسیله ارسطو توصیف شده است. این مراحل با تقلید از اشخاص دارای فضیلت آغاز می شود، پس از انجام تمرین، احساسات و اعمال خاصی عادت می شوند (Zagzebski, 1996). به عنوان مثال پشتکار فکری را در نظر بگیرید. انسان می تواند پشتکار فکری را از طریق تقلید از شخص متصف به این فضیلت به دست بیاورد. به گونه ای که بعد از تقلید زیاد این عمل درونی به صورت عادت در وی نهادینه می شود و درمواقع لازم به کار گرفته می شود.

نمونه های بسیاری از فضیلت پشتکار ذهنی در طول تاریخ علم وجود دارد. برای مثال، آیزاک نیوتن^۱ به طور خستگی ناپذیری تلاش کرد تا محاسبات مورد نیاز برای ساخت نظریه فیزیک خود را توسعه دهد. (دانش آموزان تنها برای پرورش حساب، باید تمرین پشتکار کنند. تصور کنید آن را اختراع کنید!) بررسی پشتکار قابل ستایش تنها متعلق به علم نیست. افراد

بزرگ و به نام فلسفه تحلیلی اولیه، برتراند راسل^۱ و لودویک ویتگنشتاین^۲، هر کدام پشتکار ذهنی قابل ستایش را به روش خود به زیبایی نشان دادند. راسل با فکر کردن دوباره در مورد بنیاد نظریه مجموعه‌ها برای حل یک پازل (پارادوکس راسل) که خودش مطرح کرده بود، در طول تابستان سال‌های ۱۹۰۳ و ۱۹۰۴ در مقابل صفحه ای سفید بیدار می‌شد (battaly, 2017). ویتگنشتاین رساله منطقی فلسفی خود را به شکل اسیر جنگی در جنگ جهانی اول به تحریر درآورد (king, 2019).

معرفی رذایل مقابل پشتکار ذهنی

رذایل خصوصیتی هستند که ما را اشخاص بدتری می‌کنند (باتلی، ۱۳۹۷). رذایل فکری گرایش های معرفتی هستند که باعث می‌شوند انسان در دستیابی به معرفت، ضعیف عمل کند. به بیان دیگر به وجو آوردن تأثیرات معرفتی بد باعث می‌شود که یک خصوصیت فکری رذیلت نامیده شود. بیایید با توضیح دادن آنچه که پشتکار ذهنی نیست آغاز کنیم؛ یعنی معرفی رذایلی که در مقابل پشتکار ذهنی قرار دارند به ما کمک می‌کند درک عمیقتری از این فضیلت داشته باشیم. پشتکار ذهنی حدوسط بین بی ارادگی (تفریط) و سرسختی بسیار (افراط) قرار دارد. انسان بی‌اراده خیلی زود از برنامه‌های خود دست می‌کشد، که این امر صورتی از تبیلی فکری یا احساس دلسرد شدن از کار است. مانند زمانی که دانشجوی سال اول دانشگاه وقتی اولین نمره C+ (معادل ۱۳) خود را دو هفته بعد از ترم پاییز کسب می‌کند، ترک تحصیل می‌کند؛ یا زمانی که دانش‌آموز دبیرستانی از یک تکلیف ساده ریاضی سر باز می‌زند، به جای آن به فضای مجازی می‌رود تا در مورد آخرین شکست مد هالیوودی صحبت کند. در مقابل، انسان سرسخت یا خیلی دیر کناره گیری می‌کند، یا به هیچ وجه کناره گیری نمی‌کند (king, 2019). این مطلب بیانگر این است که یک روش برای اینکه خودمان را از شر رذایل بی ارادگی و سرسختی بسیار، دور نگه داریم عبارت است از اینکه با کمک واژگان انتقادی رذایل، در اعمال و نگرش های خود تأمل کنیم. زبان این رذایل در بهترین حالت کلمه، یک قضاوت است و به دانشجویان استانداردهای برای ارزیابی شخصی داده و به آنها قدرت تبعیض اخلاقی را اعطا می‌کند. زمانی که استاد، رذیلت بی ارادگی و سرسختی افراطی را مشخص نمود و از دانشجویان خواست تا نمونه های از آنها را در زندگی خود و سایر انسانها بیان کنند، سپس وی از آنها پرسش می‌کند که آیا تابحال خودشان تفکر یا عمل اینچنینی داشته اند و اگر چنین بوده است، آنها چگونه می‌توانند افکار، احساسات و اعمال خود را با پشتکار فکری سازگارتر کنند.

تکلیف هفته فضیلت

باتلی بر این باور است که یکی از روشهایی که به پرورش فضایل کمک می‌کند عبارت است از اینکه تکلیف هفته ای فضیلت برای آنها در نظر بگیریم؛ وی فضیلت فکری گشودگی ذهنی و شجاعت فکری را به عنوان مثال مطرح می‌کند و می‌گوید آنها را در حدود دو یا سه صفحه توضیح دهید و از آنها بخواهید دو نمونه از کارهایی که در طول هفته بعد بر اساس این دو فضیلت انجام داده اند را توضیح دهند (باتلی، ۱۳۹۷). این روش را می‌توانیم درباره پشتکار ذهنی نیز به کار ببریم. به عنوان مثال می‌توانیم کاری انجام دهیم که شخص دارای پشتکار ذهنی انجام می‌دهد حتی اگر از این فضیلت بهره اندکی داشته باشیم. یا از دانشجویان خود بخواهیم ضمن توضیح فضیلت پشتکار ذهنی دو نمونه از فعالیت هایی که از اعمال واجد پشتکار ذهنی انجام داده اند را توضیح دهند.

پرورش از طریق ذهنیت رشد گرا^۱

توجه داشته باشید در بحث پرورش بسیاری از دانشجویان پس از مواجهه با سختی کار و شکست از انجام دادن آن کار دست می کشند. درمقابل برخی دیگر با ناملایمات مقابله می کنند و به کار خود ادامه می دهند. آنها بر این باور هستند که می توانند بهتر عمل کنند. آنها بر روی نقاط ضعف خود کار می کنند و سعی می کنند آنها را برطرف کنند کارول دوک^۲ این امر را ذهنیت رشد می نامد (dweck, 2006). منظور از ذهنیت رشد این که انسان ظرفیت فکری خود یعنی دانش ها و مهارت های ذهنی خود را با تلاش قابل تغییر می داند. به عبارت دیگر زمانی که وی عملکرد ضعیفی از خود نشان می دهد نمی گوید استعداد وی ضعیف است و دست از کار نمی کشد بلکه در عین اینکه نقاط ضعف خود را می پذیرند بیشتر کار می کنند تا عملکرد بهتری داشته باشند و با این ذهنیت عملکرد آنها به تدریج بهبود پیدا می کند.

کارل دوک و همکارانش پیشنهاد می دهند که پشتکار ذهنی نیاز به ذهنیت رشدگرا دارد (dweck and et al., 2014). دوک انبوهی از تحقیقات را جمع آوری کرده است که نشان می دهند همبستگی قوی بین رشد طرز فکر و پشتکار ذهنی وجود دارد. این کار، برای هر کسی که پشتکار ذهنی را مطالعه می کند از اهمیت بالایی برخوردار است.

ذهنیت رشد در موفقیت دانشجویان نقش اساسی دارد و به آنها کمک می کند تا در چالش های تحصیلی استقامت کنند، نقاط ضعف فکری خود را ارزیابی کرده و آنها را برطرف کنند. در مقابل کسانی که ذهنیت ثابت دارند در مورد هر عملکردی یک قضاوتی دارند و این امر باعث می شود وقتی به کار یا مسئله دشواری برخورد کنند که از عهده آن بر نمی آیند به صورت نامحسوسی از انجام آن کار دوری می کنند؛ به عنوان مثال، کسانی که دارای ذهنیت ثابت هستند وقتی در یک درسی ضعیف هستند از شرکت در کلاس آن درس دوری می کنند. در مقابل ذهنیت رشد به دانشجویان این امکان را می دهد که آگاه باشند با تلاش بیشتر می توانند پیشرفت کنند (King, 2021). بنابراین در مواجهه با ناملایمات و چالش های فکری، دست از تلاش خود برنمی داریم بلکه باید سخت تر کار کرده تا در اکتساب دانش، مهارت های لازم را به دست آورده و بتوانیم بهتر عمل کنیم.

تمرین و تلاش

پرورش فضایل فکری بسیار شبیه پرورش مهارت است. فرض کنید کسی می خواهد در زمینه رانندگی، نقاشی، شنا، موسیقی و ... بهتر شود. اگر می خواهد عملکرد وی در این فعالیت ها بهبود پیدا کند باید تمرین کند. هر چه بیشتر تمرین کند عملکرد وی بهبود بهتری پیدا می کند. در زمینه آموزش فضایل فکری نیز وضعیت به همین شکل است. اگر ما به دنبال رشد و پرورش فضایل فکری در خودمان هستیم باید اعمالی که مبتنی بر فضایل فکری هستند را انجام دهیم. هدف از این روش و اجرای انواع آن ۱. ایجاد شرایط مناسب ۲. قرارگیری دانشجویان در آن شرایط و در نهایت مشاهده ۳. کوشش دانشجویان برای پیاده کردن هریک از فضایل فکری به صورت عملی می باشد (Byerly, 2019). به عنوان مثال، دانشجویان برای تقویت پشتکار ذهنی باید فعالانه و به مدت مناسب به بررسی و ارزیابی موضوعات گوناگون بپردازند جهت اکتساب اطلاعات بپردازد و بر موانع و دشواری هایی که در این مسیر هستند غلبه کند.

پرسشگری

یکی از روش های پرورش فضایل فکری به صورت عام و فضیلت پشتکار ذهنی به صورت خاص، مطرح کردن پرسش هایی است که به رشد و پرورش این فضیلت کمک می کند. به عنوان مثال الدر و پل (الدر و پل، ۱۳۹۸) برخی پرسش ها را بیان می کنند که به پرورش پشتکار ذهنی کمک می کنند:

- آیا من مایل هستم با سختی ها و دشواری هایی فکری روبه رو شوم یا اینکه در مواجهه با آنها تسلیم می شوم؟

- آیا می توانم به مواردی اشاره کنم که با یک مسئله دشوار و پیچیده فکری مواجه شده و در مواجه با آن صبر و شکیبایی از خود نشان داده ام؟
 - آیا انتظار و باور من این است که پرورش آسان است یا اینکه من اهمیت درگیر شدن با مسائل ذهنی دشوار را درک می کنم؟
 - آیا راه حل هایی برای حل مسائل پیچیده و دشوار را دارم؟
- برای اینکه این روش موثر واقع شود لازم است دائما این پرسش ها را مطرح کنیم.
- ایده ای که برای پرورش پشتکار ذهنی در این پژوهش ارائه شد در حقیقت فرضیه های تجربی خواهند بود که می توانند توسط روانشناسان تجربی مورد آزمایش قرار بگیرند. پرورش فضیلت پشتکار ذهنی که در اینجا پیشنهاد شد ممکن است در یک موسسه آموزش یا دانشگاهی اتفاق بیفتد و ممکن است اتفاق نیفتد. در اینجا ما روش ها یا ابزارهایی برای کمک به پرورش دائمی برای دوستاران دانش ارائه کردیم. علاقه ما بیشتر معرفتی بوده است تا تربیتی. امیدواریم با مهارت ورزی و اکتساب این روش ها ظرفیت پرورش این فضیلت فکری را در خودمان بالا ببریم.

نتیجه گیری

همچون اغلب موضوعات فلسفی، زمانی که انسان به تفکر عمیق درباره پشتکار ذهنی می پردازد، همه چیز پیچیده می شود، به خصوص اگر منظور تفکر عمیق درباره پرورش فضیلت فکری پشتکار ذهنی باشد. بدون تردید پشتکار ذهنی یک ویژگی شخصیتی دشوار است که هر چند اکتساب آن نیازمند برخی مهارت ها و ویژگی های ذاتی است با وجود این، قابل پرورش و آموزش است و آشنا کردن دانشجویان و دانش آموزان با این فضیلت فکری، می تواند به القای درجه ای از پشتکار ذهنی کمک و در نهایت نقش مهمی را در دستیابی به حقایق ایفا کند. با پرورش این فضیلت در انسانها می توان انگیزه آنها را برای یادگیری بالا برد به گونه ای که زمانی که با مطلب دشوار یا موانع ذهنی پیچیده ای مواجه شدند و فهم آن برایشان دشوار بود از تلاش دست بر ندارند. این فضیلت که خودش را در جمع آوری دانش ها و اطلاعات، در حفظ مسائل دانستنی و در ارائه اطلاعات درباره مسائل دانستنی نشان می دهد از طریق روش های (الف): آموزش (ب): شبیه شدن به الگوها (ج): معرفی ردایی که در مقابل این فضیلت قرار دارند (د) تکلیف هفته ه: ذهنیت رشد گرا (و): تمرین و تلاش و (ز): پرسش گری، قابل یادگیری است. البته این نکته را باید در نظر گرفت که این راهکارها فرضیه هایی هستند که متخصصانی که در زمینه روانشناسی پرورش کار می کنند می توانند آنها را مورد آزمایش قرار دهند هر چند هر انسانی خود نیز می تواند این راهکارها را در زندگی معمولی و روزمره خودش مورد آزمون و امتحان قرار دهد.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

مشارکت نویسنده در این مقاله به شکل زیر است:

نویسنده به تنهایی مسئول مفهوم پردازی، نگارش و بازبینی مقاله است.

تعارض منافع

بر اساس اظهارات نویسنده، این مقاله تعارض منافی ندارد.

حامی مالی

بنابر اظهارات نویسنده این پژوهش هیچگونه حامی مالی ندارد.

سپاسگزاری

از تمامی مشارکت کنندگان در این پژوهش سپاسگزاری می شود.

منابع

الدر، لیندا. ریچارد پل. (۱۳۹۸). آشنایی با هنر پرسشگری بر اساس تفکر انتقادی و اصول سقراطی. ترجمه علی صاحب زمانی. تهران: نشر اختران، چاپ دوم.

باتلی، هتر. (۱۳۹۷). فضیلت: بررسی های اخلاقی و معرفت شناختی. ترجمه امیرحسین خداپرست. تهران: نشر کرگدن.

References

- Baehr, J. (2011). *The inquiring mind: On intellectual virtues and virtue epistemology*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199604074.001.0001>
- Baehr, J. (Ed.). (2016). *Intellectual virtues and education: Essays in applied virtue epistemology*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315714127>
- Battaly, H. (2015). *Virtue. Polity*. (Original work published 2014; Persian translation: Batli, H. (2018). *Fadilat: Barrasihayi akhlaqi wa marifatshinakhti* [Virtue: Ethical and epistemological inquiries] (A. H. Khudaparast, Trans.). Nashri Kargadan.)
- Battaly, H. (2017). Intellectual perseverance. *Journal of Moral Philosophy*, 14(6), 669–697. <https://doi.org/10.1163/1745524346810064>
- Byerly, T. R. (2019). Teaching for intellectual virtue in logic and critical thinking classes: Why and how. *Teaching Philosophy*, 42(1), 1–27. <https://doi.org/10.5840/teachphil201911599>
- Douglass, F. (1982). *Narrative of the life of Frederick Douglass, an American slave*. Penguin Books.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Dweck, C. S., Walton, G. M., & Cohen, G. L. (2014). *Academic tenacity: Mindsets and skills that promote longterm learning*. Bill & Melinda Gates Foundation. <https://ed.stanford.edu/sites/default/files/manual/dweckwaltoncohen2014.pdf>
- Elder, L., & Paul, R. (2019). *Ashnayi ba hunari pursishgari bar asasi tafakkuri intiqadi wa usuli Suqrati* [The art of asking essential questions: Based on critical thinking and Socratic principles] (A. Sahib Zamani, Trans.) (2nd ed.). Nashri Akhtaran. (Original work published 2010)
- Greco, J. (2007). The nature of ability and the purpose of knowledge. *Philosophical Issues*, 17, 57–69.
- Greco, J. (2009). Knowledge and success from ability. *Philosophical Studies*, 142(1), 17–26.
- Greco, J. (2010). *Achieving knowledge: A virtue-theoretic account of epistemic normativity*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511844645>
- King, N. L. (2019). Intellectual perseverance. In H. Battaly (Ed.), *The Routledge handbook of virtue epistemology*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315712550>
- King, N. L. (2021). *The excellent mind: Intellectual virtues for everyday life*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190096250.001.0001>
- Kotzee, B. (Ed.). (2014). *Education and the growth of knowledge: Perspectives from social and virtue epistemology*. WileyBlackwell.
- Meilaender, G. (1984). *The theory and practice of virtue*. University of Notre Dame Press.
- Pritchard, D. (2020). Educating for intellectual humility and conviction. *Journal of Philosophy of Education*, 54(2), 398–409. <https://doi.org/10.1111/14679752.12422>
- Riggs, W. (2016). Openmindedness, insight, and understanding. In J. Baehr (Ed.), *Intellectual virtues and education: Essays in applied virtue epistemology*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315714127>
- Siegel, H. (2016). Critical thinking and the intellectual virtues. In J. Baehr (Ed.), *Intellectual virtues and education: Essays in applied virtue epistemology*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315714127>
- Sosa, E. (1980). The raft and the pyramid: Coherence versus foundations in the theory of knowledge. *Midwest Studies in Philosophy*, 5, 3–25.
- Sosa, E. (1991). *Knowledge in perspective*. Cambridge University Press.
- Sosa, E. (2007). *A virtue epistemology: Apt belief and reflective knowledge, Volume I*. Oxford University Press.

- Sosa, E. (2009). Reflective knowledge: Apt belief and reflective knowledge, Volume II. Oxford University Press.
- Zagzebski, L. (1996). Virtues of the mind: An inquiry into the nature of virtue and the ethical foundations of knowledge (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Zagzebski, L. (1999). What is knowledge? In J. Greco & E. Sosa (Eds.), The Blackwell guide to epistemology (pp. 92–116). Blackwell.
- Zagzebski, L. (2000). Précis of Virtues of the mind. Philosophy and Phenomenological Research, 60, 172–173.
- Zagzebski, L. (2009). On epistemology. Wadsworth Cengage Learning.